

PROCEEDING BOOK

İZMİR
26 - 30 ARALIK 2024

EGE 12. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

EGE
12TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
DECEMBER 26-30, 2024

Izmir
Cilt 1

ISBN : 978-625-5962-08-9
Academy Global Publishing House

EGE 12TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
DECEMBER, 26-30, 2024
IZMIR

Edited By
PROF. DR. DWI SOLISWORO

CONGRESS ORGANIZING BOARD

Head of Conference: Prof. Dr. Hülya Çiçek,
Prof. Dr. Ali Bilgili
Prof. Dr. Naile Bilgili
Prof. Dr. Başak Hanedan
Prof. Dr. Hajar Huseynova
Prof. Dr. Dwi Sulisworo
Prof. Zain Musa
Prof. Dr. Sameer Jain
Prof Yakup Babayev
Prof. Dr. Suyatno
Assoc. Prof. Dr. Dhiesi Ari Astuti
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Firat Baran
Assoc. Prof. Dody Hartanto
Assoc. Prof. Dr. Rungchacadaporn
Assoc. Prof. Nazile Abdullazade
Assoc. Prof. Dr. Elif Akpınar Külekçi
Assoc Prof. Dr. Feran Aşur
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti
Assoc. Prof. Ivaylo Staykov
Assoc. Prof. Dr. Abbas Ghaffari
Assoc. Prof. Dr. Yasemin Taş
Assoc. Prof. Dr. Yeganə Qəhrəmanova
Assist. Prof. Ihwan Ghazali
Assist. Prof. Dr. Abışov Elşad Şərifxan oğlu
Assist. Prof. Dr. Mahruki Dovlatzade
Dr. Dadash Mehravari
Dr. Gültekin Gürçay
Aynur Əliyeva
Khorram Manafidizaji

*All rights of this book belong to Academy Global Publishing House
Without permission can't be duplicate or copied.*

Authors of chapters are responsible both ethically and juridically.

Academy Global–2024 ©

CONFERENCE ID

EGE 12TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES

DATE – PLACE
DECEMBER 26- 30, 2024
IZMIR

ORGANIZATION
ACADEMY GLOBAL CONFERENCES& JOURNALS

EVALUATION PROCESS
All applications have undergone a double-blind peer review process.

PARTICIPATING COUNTRIES
Turkey – Azerbaijan- Malaysia – Nigeria- Serbia - South Africa. - Thailand – Lebanon
– China - Israel – Qatar - Saudi Arabia - Kuwait - USA – UAE – Korea – Cyprus –
Mauritius – Kazakhstan-Greece – Romania - India - Indonesia - Czech Republic –
Pakistan – Libya – Almaty – Singapore – Portugal – Ireland – Taiwan – Russia –
Switzerland – Spain – Hungary – Slovenia - México, - Cape Tow – Croatia - Tanzania. –
Brazil - Senegal – Sweden – Czech Republic – Poland -

PRESENTATION
Oral presentation

ASSOCIATION & ACADEMIC INCENTIVES :
In the conference 571 papers have been presented by participants from Turkey and 668
papers by foreign participants
Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an
"official assignment letter"

LANGUAGES
Turkish, English, Russian, Persian, Arabic

Issued: 31.12.2024
ISBN: 978-625-5962-08-9

Scientific & Review Committee

- Prof. Dr. Ali BİLGİLİ – Türkiye
Prof. Dr. Naile BİLGİLİ – Türkiye
Prof. Dr. Başak HANEDAN – Türkiye
Prof. Dr. Hülya Çiçek KANBUR – Türkiye
Prof. Dr. Emine KOCA – Türkiye
Prof. Dr. Fatma KOÇ – Türkiye
Prof. Dr. Bülent KURTIŞOĞLU – Türkiye
Prof. Dr. Hajar Huseynova – Azerbaijan
Prof. Dr. Dwi SULISWORO – Indonesia
Prof. Dr. Natalia LATYGINA – Ukraina
Prof. Dr. Yunir ABDRAHIMOV – Russia
Prof. Muntazir MEHDI – Pakistan
Prof. Dr. Raihan YUSOPH – Philippines
Prof. Dr. Akbar VALADBİGİ – Iran
Prof. Dr. F. Oben ÜRÜ – Türkiye
Prof. Dr. T.Venkat Narayana RAO – India
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ – Türkiye
Prof. Dr. Mustafa BAYRAM – Türkiye
Prof. Dr. Saim Zeki BOSTAN – Türkiye
Prof. Dr. Hyeonjin Lee – China
Assoc. Prof. Dr. Abdulsemet AYDIN – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mehmet Fırat BARAN - Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Dilorom HAMROEVA - Ozbekstan
Assoc. Prof. Dr. Abbas GHAFARI – Iran
Assoc. Prof. Dr. Yeliz ÇAKIR SAHİLLİ - Türkiye
Assoc. Prof. Ivaylo STAYKOV - Bulgaria
Assoc. Prof. Dr. Dini Yuniarti – Indonesia
Assoc. Prof. Dr. Ümit AYATA – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Okan SARIGÖZ – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Eda BOZKURT – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Ahmet TOPAL – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Abdulkadir Kırbaş – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mesut Bulut – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Fahriye Emgili – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Sandeep GUPTA – India
Assoc. Prof. Dr. Veysel PARLAK – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Mahmut İSLAMOĞLU – Türkiye
Assoc. Prof. Dr. Nazile Abdullazade – Azerbaijan
Assist. Prof. Dr. Göksel ULAY – Türkiye
Assist. Prof. K. R. PADMA – India
Assist. Prof. Dr. Omid AFGHAN - Afghanistan
Assist. Prof. Dr. Maha Hamdan ALANAZİ - Saudi Arabia

Assist. Prof. Dr. Dzhakipbek Altaevich ALTAYEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amina Salihi BAYERO – Nigeria
Assist. Prof. Dr. Baurcan BOTAKARAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ahmad Sharif FAKHEER - Jordania
Assist. Prof. Dr. Gültekin GÜRÇAY – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Dody HARTANTO - Indonesia
Assist. Prof. Dr. Mehdi Meskini HEYDALOU – Iran
Assist. Prof. Dr. Bazarhan İMANGALİYEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Keles Nurmaşılı JAYLIBAY - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Mamatkuli JURAYEV – Ozbekistan
Assist. Prof. Dr. Kalemkas KALIBAEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bouaraour KAMEL – Algeria
Assist. Prof. Dr. Alia R. MASALİMOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Amanbay MOLDİBAEV - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Ayslu B. SARSEKENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Bhumika SHARMA - India
Assist. Prof. Dr. Gulşat ŞUGAYEVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. K.A. TLEUBERGENOVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Cholpon TOKTOSUNOVA – Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Hoang Anh TUAN - Vietnam
Assist. Prof. Dr. Botagul TURGUNBAEVA - Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Dinarakhan TURSUNALİEVA - Kirgizia
Assist. Prof. Dr. Yang ZİTONG – China
Assist. Prof. Dr. Gulmira ABDİRASULOVA – Kazakhstan
Assist. Prof. Dr. Imran Latif Saifi – South Africa
Assist. Prof. Dr. Zohaib Hassan Sain – Pakistan
Assist. Prof. Dr. Murat GENÇ – Türkiye
Assist. Prof. Dr. Monisa Qadiri – India
Assist. Prof. Dr. Vaiva BALCIUNIENE – Lithuania
Assist. Prof. Dr. Meltem AVAN – Türkiye
Aynurə Əliyeva - Azerbaijan
Sonalı MALHOTRA - India

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tıp Fakültesi

Sayı : E-98102723-903.07-475454

Konu : Görevlendirme Talebi

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : 27.03.2024 tarihli ve E--903.07-474236 sayılı yazı

Fakültemiz Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı'nda görevli öğretim üyesi Prof. Dr. Hülya ÇİÇEK'in Yükseköğretim Genel Kurulunun 15.06.2023 tarihli, 10 sayılı oturumunda alınan 2023.10.183 sayılı kararı gereğince Doçentlik Başvuru Şartlarında bulunan ve doçent olacak adaylardan istenen "Diğer uluslararası/ ulusal bilimsel toplantının düzenleme komitesinde resmi olarak görevlendirilmiş üniversite akademisyen temsilcisi bulunması zorunludur." maddesi gereğince, Academy Global Conference & Journals tarafından yapılan kongrelerin düzenleme kurullarında yolluksuz ve yevmiyesiz olarak görevlendirilme talebi ile ilgili dilekçesi ekte gönderilmiştir

Adı geçen öğretim üyesinin Academy Global Conference & Journals tarafından yapılan kongrelerin düzenleme kurullarında yolluksuz, yevmiyesiz olarak görevlendirilmesinde Dekanlığımızca bir sakınca bulunmamaktadır.

Onaylarınıza arz ederim

Prof.Dr. Şevki Hakan EREN
Dekan

OLUR

Prof.Dr. Arif ÖZAYDIN
Rektör

Ek:İlgi Dilekçe (1 Adet)

Dağıtım:

Gereği:

Tıbbi Biyokimya Anabilim Dalı Başkanlığı

Bilgi:

Sayın Prof.Dr. Hülya ÇİÇEK

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BSFN3RR3CF* Pin Kodu : 27962

Belge Takip Adresi : <https://turkiye.gov.tr/gaziantep-universitesi-ebys>

Adres : Gaziantep Üniversitesi Kampus Alanı, Tıp Fakültesi Dekanlığı, Şehitkamil - 27310 -

GAZİANTEP

Telefon : 0 (342) 360 60 60 Faks:0 (342) 360 16 17

e-Posta : tipfaksek@gmail.com Web : www.gantep.edu.tr/~tipdekanlik/bilgipaketi

Kep Adresi : gauntipdek@hs01.kep.tr

Bilgi için : Hüseyin Temel

Unvanı : Bilgisayar İşletmeni V.

EGE 12th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
December 26 - 30 2024
Izmir

NO : **UBM- 12K - 2024. 358S– 027**
Konu : Akademik Teşvik Uygunluğu

31/12/2024

İLGİLİ MAKAMA

Ege 12. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi, 26 – 30 Aralık 2024 tarihlerinde İzmir’de 43 farklı ülkeden akademisyenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kongre kapsamında sunulan 1239 bildirinin 571’i Türkiye’den, 668’i ise farklı 43 ülkeden akademisyenler tarafından sunulmuştur. Kongre, 16 Ocak 2020 Akademik Teşvik Ödeneği Yönetmeliğine getirilen “Tebliğlerin sunulduğu yurt içinde veya yurt dışındaki etkinliğin uluslararası olarak nitelendirilebilmesi için Türkiye dışında en az beş farklı ülkeden sözlü tebliğ sunan konuşmacının katılım sağlaması ve tebliğlerin yarıdan fazlasının Türkiye dışından katılımcılar tarafından sunulması esastır.” değişikliğine uygun olarak düzenlenmiştir.

Bilgilerinize arz ederiz

Saygılarımızla

Prof. Dr. Hülya Çiçek

www.akademikongre.org

www.egekongresi.org

egekongresi@gmail.com

EGE 12th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
EGE 12th INTERNATIONAL CONFERENCE ON APPLIED SCIENCES
ArtWorld 5th INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
December 26 - 30, 2024
IZMIR

Kongre Bağlantı Linki :

Join Zoom Meeting

<https://us06web.zoom.us/j/88571518350?pwd=f0YazCWBmbAiWrHygjKSjkkbbSvotfd.1>

Meeting ID: 885 7151 8350

Passcode: 202224

EGE 12th INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
EGE 12th INTERNATIONAL CONFERENCE ON APPLIED SCIENCES
ArtWorld 5th INTERNATIONAL GROUP EXHIBITION
December 26 - 30, 2024
IZMIR

Kongre Bağlantı Linki :

Join Zoom Meeting

<https://us06web.zoom.us/j/88571518350?pwd=f0YazCWBmbAiWrHygjKSjkkbbSvotfd.1>

Meeting ID: 885 7151 8350

Passcode: 202224

ÖNEMLİ AÇIKLAMA (Lütfen okuyunuz)

- ZOOM bağlantısı için yukarıda verilen bağlantıyı veya yine yukarıda verilen giriş bilgilerini kullanabilirsiniz.
- Oturum içerisinde en KIDEMLİ olan moderator olarak seçilir. Moderatörün oturum düzenini gözetmesi, akademisyen adaylarını yönlendirmesi beklenmektedir.
- Oturuma bağlanmadan önce Salon numaranızı adınızın önüne aşağıdaki gibi ekleyiniz. Bu sayede kongre açılışında beklemeden oturumlarınıza gönderilebileceksiniz. Ör. 5 Ahmet Ahmetoglu
- Sunum süresi 10 dakikadır. Bu sürenin aşılmasını moderatörler temin edecektir.
- Sunum sonrası 5 dakikayı geçmeyen soru-cevap, tartışma süresi verilmektedir.
- Sunumlar TÜRKÇE veya İNGİLİZCE yapılabilmektedir.
- Kameralar, oturum süresince toplam % 70 oranında açık olmak zorundadır.
- Sunum yapan katılımcının kamerası açık olmak zorundadır.
- Sunum yapmak zorunludur. Herhangi bir nedenle sunum yapmamış olan katılımcıya sertifika verilmesi ve çalışmasının yayınlanması söz konusu olamaz.
- Katılımcı, kendi oturumda, oturum bitene kadar bulunmak zorundadır.
- Katılımcıların kendi oturumları dışındaki oturumlara katılma zorunluluğu yoktur.
- ZOOM platformunun kapasite sınırı nedeniyle, DİNLEYİCİ, sadece kapasite izin verdiği sürece kabul edilebilmektedir.

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- To be able to make a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID instead of “Meeting ID or Personal Link Name” and solidify the session.
- The Zoom application is free and no need to create an account.
- The Zoom application can be used without registration.
- The application works on tablets, phones and PCs.
- Speakers must be connected to the session **10 minutes before** the presentation time.
- All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- During the session, your camera should be turned on **at least %70** of session period
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

TECHNICAL INFORMATION

- Make sure your computer has a microphone and is working.
- You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.
- Before you login to Zoom please indicate your name surname and hall number,

TÜRKİYE'DE SAĞLIKTA DÖNÜŞÜM PROGRAMI (2003) ÜZERİNE YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN İNCELEMESİ

Doç. Dr. Mehmet YORULMAZ

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü

mtyorulmaz@hotmail.com - 0000-0001-6670-165X

Arş. Gör. Muhammet Raşit AKSOY

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sağlık Yönetimi Bölümü

rasit.aksoy@izu.edu.tr - 0009-0009-1528-0678

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2003 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından uygulamaya koyulan “Sağlıkta Dönüşüm Programı” konulu ve YÖK Tez’de yayımlanmış olan lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi web sitesinde yayınlanmış olan konu ile alakalı tezler değerlendirilmeye alınmıştır. Konu ile ilgili yapılan tezlere ulaşabilmek için “Sağlıkta Dönüşüm Programı” ve “Sağlık Dönüşüm” tarama terimleri ile arama yapılmıştır. Bu kriterlerde çalışma için toplam 63 tez olduğu bulunmuştur. Tezlerin 16 tanesinin doktora tezi olduğu bir tanesinin tıpta uzmanlık tezi ve 46 tanesinin ise yüksek lisans tezi olduğu tespit edilmiştir. Araştırma verilerine göre yayımlanan ilk tezin yayım yılı 2006 olarak bulunmuştur. Çalışmada elde edilen veriler sonucunda; 50 adet tez, Sosyal Bilimler Enstitülerine bağlı olarak, 9 adet tez, Sağlık Bilimleri Enstitülerine bağlı olarak, üç adet tezde, Eğitim Enstitülerine bağlı olarak ve bir adet tezde Tıp Fakültesi bünyesinde yayımlanmış olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Dönüşüm Programı, Sağlıkta Dönüşüm Programı Tezler

Examination of Graduate Theses on the Health Transformation Program in Türkiye(2003)

Abstract

The aim of this study is to examine the postgraduate theses published in YÖK Tez on the subject of “Health Transformation Program” implemented by the Ministry of Health in 2003. The theses related to the subject published on the National Thesis Center website of the Council of Higher Education were evaluated. In order to reach the theses made on the subject, a search was made with the search terms “Health Transformation Program” and “Health Transformation”. A total of 63 theses were found for the study in these criteria. It was determined that 16 of the theses were doctoral theses, one was a medical specialty thesis and 46 were master's theses. According to the research data, the publication year of the first published thesis was found to be 2006. As a result of the data obtained in the study; it was determined that 50 theses were published in affiliation with Social Sciences Institutes, 9 theses in affiliation with Health Sciences Institutes, three theses in affiliation with Education Institutes and one theses in the Faculty of Medicine.

Keywords: Health Transformation Program, Health Transformation Program Theses

1.Giriş

1980 sonrası Türkiye dahil çoğu ülkede sağlık politikaları üzerine dönüşüm hareketleri yaşanmıştır. DSÖ, Avrupa Birliği ve Dünya Bankası gibi organizasyonlar bu dönüşüm hareketlerini sağlamıştır. Türkiye ise sağlık sistemi üzerine dönüşüm programına 58. Hükümet ile 2003 yılında duyurulan Sağlıkta Dönüşüm Programı ile başlamıştır. Bu program ile ülkemizde sağlık hizmetlerinde bir dizi reformlar gerçekleştirilmiştir (Seçtim 2019). 1990'lı yıllardan beri planlanan sağlıkta reform çalışmaları Sağlıkta Dönüşüm Programı ile son halkasını tamamlamıştır. Dünya Bankası tarafından önerilen sağlık politikaları içerisinde de yer alan ve SDP ile ülke sağlık sistemine uygulanan maddelere şunlar örnek verilebilir; Sağlık Bakanlığı'nın daha çok sağlık hizmetlerini planlayan ve hizmet sunumu denetleyen bir kurum olarak devam etmesi, farklılıkları kaldırarak birleştirici bir sağlık sigortası modeli olan Genel Sağlık Sigortası, mali açıdan özerk konumda olan sağlık tesisleri, Aile hekimliği uygulaması bu politikalara örnek olarak gösterilebilir. SDP ile Türkiye'de sağlık hizmetlerinde ilaca erişim kolaylaşmıştır. Bu konu hasta memnuniyetlerine de etki etmiştir. Fakat sağlık harcamalarındaki artış uluslararası finans kurumlarını rahatsız etmektedir (Yılmaztürk 2013).

“Herkes Sağlık” hedeflerini belirleyen DSÖ, 1978 yılında Kazakistan'da düzenlenen konferansta daha çok temel sağlık hizmetlerini kapsayan Alma-Ata Bildirgesi'ni yayınlamıştır. Hasta hakları üzerine önemli atımların atıldığı 1981 yılında yayınlanan Lizbon Bildirgesi'nde hastalar için birtakım hak ve sorumlulukları konu edilmiştir. 1986 yılında yayınlanan Ottawa Şartı'nda sağlık kavramının sadece sağlık hizmeti sunucuları ile sınırlı olmadığı diğer dışsal ve çevresel etmenlerinde etkili olduğu vurgulanmış ve diğer unsurlarında sağlığı destekleyici olmaları gerektiği belirtilmiştir. Sağlık hizmetlerinde eşitsizlikler ve sağlıklı yaşam hakkı üzerinde tavsiyeler sunan Adelaide Tavsiyeleri 1988 yılında yayınlanmıştır. 1994 yılında Kopenhag Bildirgesi, 1995 yılında Amsterdam Bildirgesi, 1995 yılında Bali Bildirgesi, 1996 yılında Ljubljana Bildirgesi, 1997 yılında Jakarta Bildirgesi, 2001 yılında Dubrovnik Sözleşmesi, 2008 yılında Tallinn Şartı, 2012 yılında ise Malta Belgesi yayınlanmıştır (Madenoglu Kıvanç 2015).

Türkiye'de ilk sağlık bakanı olarak göreve gelen Dr. Adnan ADIVAR ve sonrasında bakanlık görevine gelen Dr. Refik SAYDAM dönemlerinde 1920 ile 1937 yılları arasında savaşta olan ve yeni kurulmuş bir ülkede gerekli olan sağlık hizmetlerinin sunumu ve sağlık altyapısının oluşturulması üzerine çalışmalar yapılmıştır (Ak 2021). Dr. Behçet Uz tarafından 1946 yılında duyurulan “Birinci On Yıllık Milli Sağlık Planı”, Cumhuriyet sonrası Türkiye'nin yazılı olarak sağlık üzerine ilk planı olarak hazırlanmıştır. Kanun olarak yürürlüğe girmese de bu plan sağlık alanında önemli bir adım olmuştur (İleri ve ark 2016). 1960'lı yıllarda ise Nusret Fişek sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi üzerine çalışmalar yürütmüşlerdir. Daha sonra 1980 dönemi sağlık sisteminin altyapısı ve örgütlenmesini iyileştirmek amacıyla birtakım çalışmalar yürütülmüştür. 1983 sonrası ise sağlıkta reform çalışmaları gündeme gelmiştir. 1990 yıllarda ise Dünya Bankası tarafından desteklenen projeler üzerine çalışmalar sürdürülmüştür (T.C. Sağlık Bakanlığı 2003). Bu çalışmanın amacı, 2003 yılında Sağlık Bakanlığı tarafından uygulamaya koyulan “Sağlıkta Dönüşüm Programı” konulu ve YÖK Tez'de yayımlanmış olan lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi web sitesinde yayınlanmış olan konu ile alakalı tezler değerlendirilmeye alınmıştır.

3.Sağlıkta Dönüşüm Programı

2003 yılında Sağlıkta Dönüşüm Programı (SDP) ile birlikte Türkiye sağlık sisteminde büyük ölçekli ve önemli reformlar uygulanmaya başlanmıştır. SDP ile birlikte sağlıkta çoklu

finans yapısı düzeltilerek tek çatı altında toplanması gerçekleştirilmiştir. Sosyal güvenlik sistemi SDP sayesinde tüm nüfusu kapsayıcı bir yapıya geçmiştir. SDP, sağlık sisteminde birçok noktada problemlerin çözümü ve düzeltilmesinde önemli bir adım olmuş, sağlık sisteminden memnuniyeti yükseltecek dönüm noktası olmuştur (Memişoğlu 2018). Türkiye’yi bu reform programına sevk eden bazı sorunlar olmuştur. Sağlık hizmetlerinde artan maliyetler, hizmet sunumunda faydalananların beklentilerinin artması, kamunun hizmet sunumunda ödeme kapasitesinin kısıtlı olması ve hizmet sunumunda sistem yönetiminin vatandaş tarafından eleştirilmeye başlanması bu reformun zeminini hazırlamıştır (T.C. Sağlık Bakanlığı 2012). Sağlık Dönüşüm Programı belirli ilkelerle yola çıkmıştır, Bunlar; İnsan merkezlik, Sürdürülebilirlik, Sürekli Kalite Gelişimi, Katılımcılık, Uzlaşmacılık, Gönüllülük, Güçler Ayrılığı, Desantralizasyon, Hizmette Rekabet ilkeleridir. Ayrıca program bileşen olarak; 1- Planlayıcı ve Denetleyici Bir Sağlık Bakanlığı, 2-Herkesi Tek Çatı Altında Toplayan Genel Sağlık Sigortası, 3-Yaygın, Erişimi Kolay ve Güler Yüzlü Sağlık Hizmet Sistemi (Bu bileşenin altında ise; Güçlendirilmiş Temel Sağlık Hizmetleri ve Aile Hekimliği, Etkili, Kademeli Sevk Zinciri, İdari ve Mali Özerkliğe Sahip Sağlık İşletmeleri), 4-Bilgi ve Beceri ile Donanmış, Yüksek Motivasyonlu Çalışan Sağlık İnsan Gücü, 5-Sistemi Destekleyecek Eğitim ve Bilim Kurumları, 6-Nitelikli ve Etkili Sağlık Hizmetleri İçin Kalite ve Akreditasyon, 7-Akılcı İlaç ve Malzeme Yönetiminde Kurumsal Yapılanma (Bu bileşenin altında ise; Ulusal İlaç Kurumu, Tıbbi Cihaz Kurumu), 8-Karar Sürecinde Etkili Bilgiye Erişim; Sağlık Bilgi Sistemi bileşeni bu programda duyurulmuştur (T.C. Sağlık Bakanlığı 2003). Daha sonra 60.Hükümet döneminde SDP bileşenlerine ekleme yapılmıştır. Bunlardan ilki özetle sağlığın geliştirilmesi ve sağlıklı hayat programları, ikincisi sağlık sektöründeki tarafların sisteme dahil edilmesi ve sektörler arası işbirliği, üçüncüsünde ise sınır ötesi sağlık hizmetleri üzerine dikkat çekilmiştir (T.C. Sağlık Bakanlığı 2008).

3. Yöntem

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi web sitesinde yayınlanmış olan konu ile alakalı tezler değerlendirilmeye alınmıştır. Konu ile ilgili yapılan tezlere ulaşabilmek için “Sağlıkta Dönüşüm Programı” ve “Sağlık Dönüşüm” tarama terimleri ile arama yapılmıştır. Bu kriterlerde çalışma için toplam 63 tez olduğu bulunmuştur.

4. Bulgular

Bu bölümde araştırma hakkında elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Şekil 1: Lisansüstü Tezlerin Konularına Göre Yüzde Dağılımları

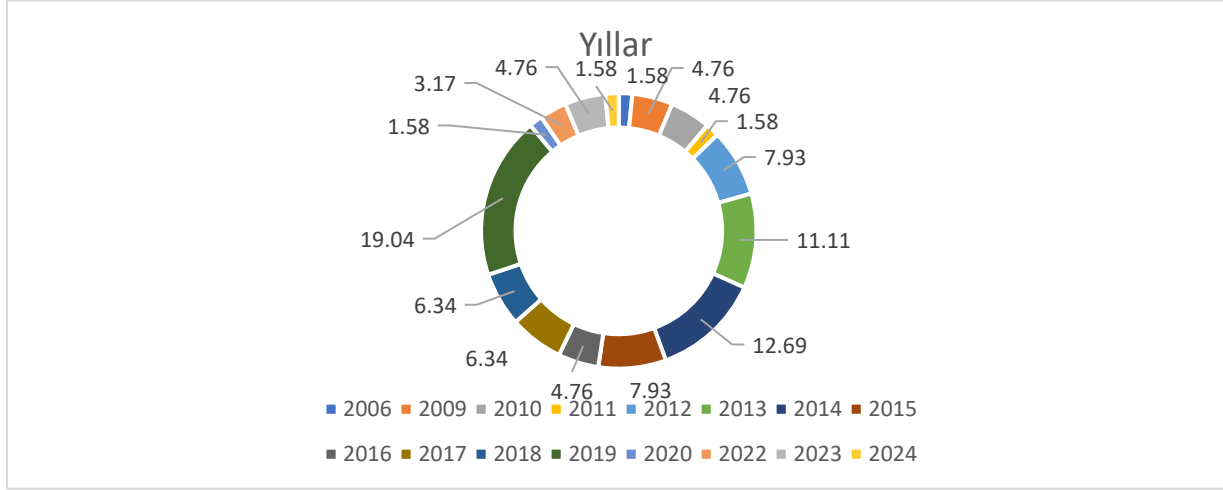

Kaynak: Ulusal Tez Merkezi 2024.

Şekil 1'e göre, 63 tezin 43 adetinin "Konu" alanında 'Sağlık Yönetimi' ve 'Sağlık Kurumları Yönetimi' konuları olarak yazarlar tarafından belirtildiği görülmektedir. Bu oran incelemeye dahil edilen 63 adet tezin %68,25'ini oluşturmaktadır.

Araştırma kapsamında değerlendirmeye alınan tezlerin yayımlandıkları yıllara göre dağılımları şu şekildedir; İlk tez 2006 yılında yayınlanmış ve aynı yıl içerisinde Sağlıkta Dönüşüm isimli başka bir tezin olmadığı, 2009 ve 2010 yıllarının her birinde 3'er adet, 2011 yılında 1 adet, 2012 yılında 5 adet, 2013 yılında 7 adet, 2014 yılında 8 adet, 2015 yılında 5 adet, 2016 yılında 3 adet, 2017 yılında 4 adet, 2018 yılında 4 adet, 2019 yılında 12 adet, 2020 yılında 1 adet, 2022 yılında 2 adet, 2023 yılında 3 adet, 2024 yılında ise 1 adet tezin olduğu görülmektedir.

Şekil 2: Lisansüstü Tezlerin Yıllarına Göre Yüzde Dağılımları

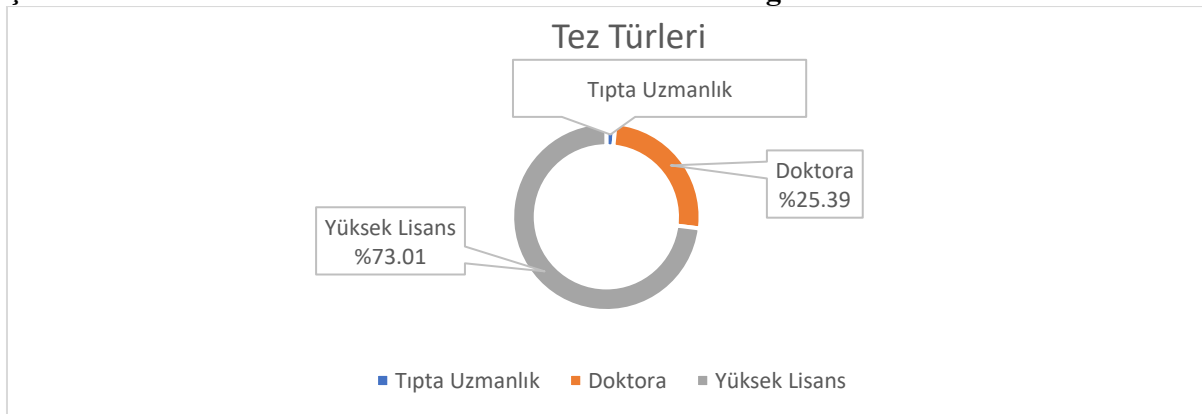

Kaynak: Ulusal Tez Merkezi 2024.

2007, 2008 ve 2021 yıllarında konu ile ilgili herhangi bir tezin yayınlanmadığı ve en çok tezin ise 12 adet tez ile 2019 yılında gerçekleştiği görülmüştür. Yüzdesele olarak ise genelinde %19,04 lük bir kısmını 2019 yılının oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma kapsamına alınan 63 adet verinin 'Tez Türü' olarak dağılımları ise şu şekildedir; 16 adet Doktora Tezi, 1 adet Tıpta Uzmanlık Tezi, 46 adet ise Yüksek Lisans Tezi olduğu görülmektedir. Tüm tezlerin içerisinde Yüksek Lisans tezleri genel oran içerisinde %73,01 ile en çok paya sahip tez türü olduğu anlaşılmaktadır.

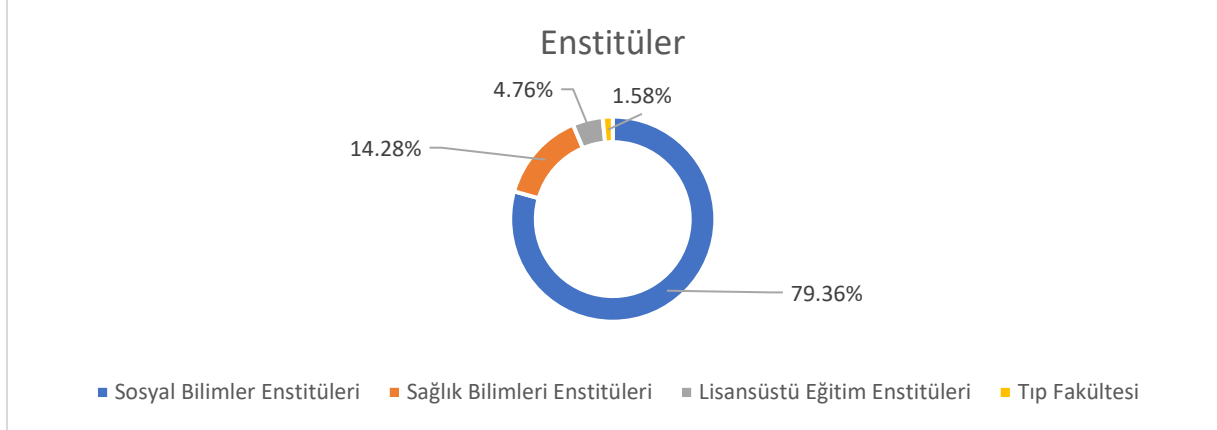
Şekil 3: Lisansüstü Tezlerin Tez Türüne Göre Yüzde Dağılımları

Kaynak: Ulusal Tez Merkezi 2024.

Araştırmaya konu tezlerden, 50 adet tez Sosyal Bilimler Enstitülerine bağlı olarak, 9 adet tez Sağlık Bilimleri Enstitülerine bağlı olarak, üç adet tezde Eğitim Enstitülerine bağlı olarak ve bir adet tezde Tıp Fakültesi bünyesinde yayınlanmıştır. Değerlendirme sonucunda %79,36 oran ile en büyük pay sosyal bilimler enstitüleri dahilinde yayınlanmıştır.

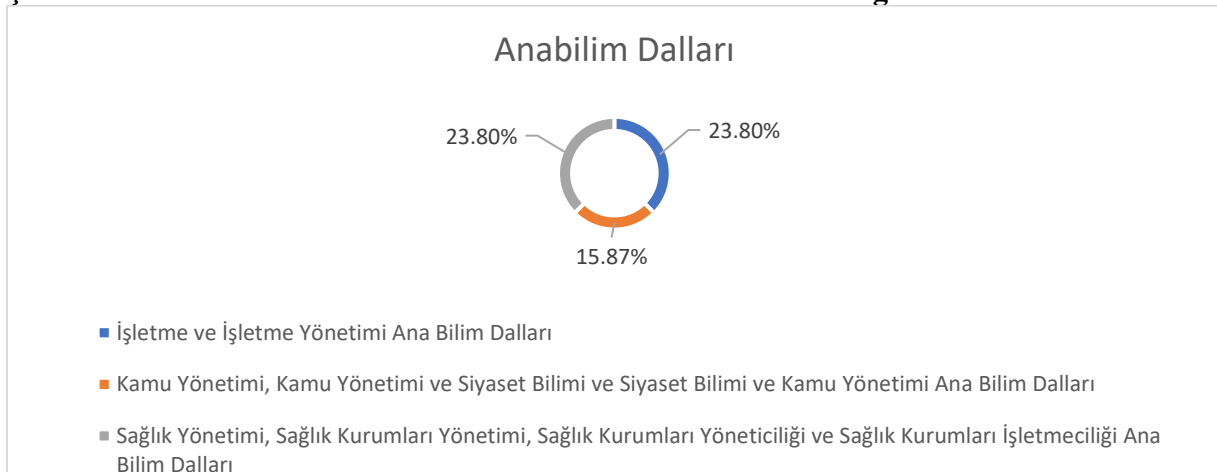
Şekil 4: Lisansüstü Tezlerin Enstitülerine Göre Yüzde Dağılımları

Kaynak: Ulusal Tez Merkezi 2024.

Yayınlanmış olan 63 tezin anabilim dallarına göre incelemesi yapıldığında Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı 4 adet, Çalışma İktisadı Ana Bilim Dalı 1 adet, Ekonometri Ana Bilim Dalı 1 adet, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı 2 adet, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Ana Bilim Dalı 1 adet, İktisat Ana Bilim Dalı 2 adet, İşletme Ana Bilim Dalı 9 adet, İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı 6 adet, Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı 6 adet, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Ana Bilim Dalı 1 adet, Maliye Ana Bilim 3 adet, Sağlık Kurumları İşletmeciliği Ana Bilim Dalı 2 adet, Sağlık Kurumları Yöneticiliği Ana Bilim Dalı 2 adet, Sağlık Kurumları Yönetimi Ana Bilim Dalı 1 adet, Sağlık Yönetimi Ana Bilim Dalı 10 adet, Sağlıkta Kalite Geliştirme ve Akreditasyon Ana Bilim Dalı 1 adet, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı 3 adet, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı 1 adet, Sosyoloji Ana Bilim Dalı 3 adet, Tıp Tarihi ve Etik Ana Bilim Dalı 2 adet, Uluslararası Ekonomi Politikası Ana Bilim Dalı bünyesinde 1 adet tez yayınlandığı anlaşılmaktadır.

Şekil 5: Lisansüstü Tezlerin Anabilim Dallarına Göre Yüzde Dağılımları

Kaynak: Ulusal Tez Merkezi 2024.

Şekil 5 incelendiğinde İşletme ve İşletme Yönetimi Ana Bilim Dallarında toplam 15 adet ile %23,80 oranında, Kamu Yönetimi, Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi ve Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Ana Bilim Dallarında toplam 10 adet ile %15,87 oranında, Sağlık Yönetimi,

Sağlık Kurumları Yönetimi, Sağlık Kurumları Yöneticiliği ve Sağlık Kurumları İşletmeciliği Ana Bilim Dallarında toplam 15 adet ile %23,80 oranında yayınlanmış lisansüstü tez olduğu anlaşılmıştır.

5. Sonuç

Reform kelime anlamı olarak, değişim, iyileştirme, inkılap veya bir durumun köklü olarak değiştirilmesi anlamlarına gelmektedir. Türkiye’de “Sağlıkta Dönüşüm Programı” tam anlamıyla Türk Sağlık Sisteminde reform niteliğinde bir değişim olmuştur. Böyle önemli bir reformun alan yazına aktarılması ve bilimsel olarak çalışılması önem arz etmektedir. Bu çalışmada Ulusal Tez Merkezi’nde yayımlanan tez niteliğinde olan niteliksel açıdan önemli yayınlar taranarak araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır. Konunun önemine binaen 63 tez çalışması yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Yaklaşık 20 yıllık bir süreç içerisinde neredeyse yıllık 3 tez yayını gibi ortalama ile konu gündemde tutulmuştur. Sağlıkta Dönüşüm Programı, koyulmuş olan hedeflere neredeyse tamamen ulaşılması açısından da önem arz etmektedir. Bu tür dönüşümler ve reformlar her zaman gerekli olan ve sürekli iyileştirme felsefesi açısından olmaz ise olmaz birer değişim mühendisliği örneğidir. Reformlarda asıl olan konu paydaşlarına ne oranda fayda sağladığı konusudur. Türkiye’de sağlığa erişim verilerine bakıldığında 2003 yılı başlarında bir Türk Vatandaşı ortalama yılda 2 kez sağlık hizmeti almak için sağlık kuruluşlarına giderken günümüzde bu oran yıllık ortalama 13 kez olmuştur. Bu sonuç programın amacına ulaştığının en somut kanıtıdır.

Kaynaklar

Ak, S. (2022). Geçmişten Günümüze Türkiye’nin Sağlık Politikaları. Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi, 20(1), 28-36.

İleri, H., Seçer, B., & Ertaş, H. (2016). Sağlık Politikası Kavramı Ve Türkiye’de Sağlık Politikalarının İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Ve Teknik Araştırmalar Dergisi(12), 176-186.

Madenoğlu Kıvanç, M. (2015). Evrensel sağlık bildireleri ve Türkiye’de sağlık reformları. Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi, 2(3), 162-166.

Memişoğlu, D. (2016). Bir Kamu Politikası Analizi Örneği: Sağlıkta Dönüşüm Programı. Yasama Dergisi(34), 62-93.

Seçtim, H. (2019). Sağlıkta Dönüşüm Programı Üzerine Bir Değerlendirme. Management and Political Sciences Review, 1(1), 117-133.

T.C. Sağlık Bakanlığı (2003). Sağlıkta Dönüşüm Programı. Erişim Adresi: <https://www.saglik.gov.tr/TR,11415/saglikta-donusum-programi.html> Erişim Tarihi: 30.12.2024

T.C. Sağlık Bakanlığı. (2008). İlerleme Raporu Türkiye Sağlıkta Dönüşüm Programı Ağustos 2008. R. Akdağ (Baş Ed.). T.C. Sağlık Bakanlığı E-Kütüphane Sistemi. Erişim Adresi: <https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Yayin/183> Erişim Tarihi: 30.12.2024.

T.C. Sağlık Bakanlığı. (2012). Türkiye sağlıkta dönüşüm programı değerlendirme raporu (2003-2011): herkes için sağlık. R. Akdağ. (Ed.). T.C. Sağlık Bakanlığı E-Kütüphane Sistemi. Erişim Adresi: <https://ekutuphane.saglik.gov.tr/Yayin/453> Erişim Tarihi: 30.12.2024.

Ulusal Tez Merkezi (2024). Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi. Erişim Adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> Erişim Tarihi: 30.12.2024

Yılmaztürk, A. (2013). Türkiye’de Sağlık Reformlarının Tarihsel Gelişimi ve Sağlıkta Dönüşüm Programı’nın Küresel Niteliğinin Değerlendirilmesi. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 8(1), 176-188.